

5 cent.

Gazeta de Mallorca

CRONICA SETMANAL CASOLANA

Arts y Lletres • Costums • Tráfec e Industria • Notícies • Anuncis y Reclams • de Ciutat y la Pagesia

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

IMPRENTA DEN JUSEP MIR.—Cadena de Cort-H.
Diriguhi sa correspondencia y quesvuya més que s'ofreça.
Demanaui sa tarifa d'Anuncis y Reclams.
Ventades a n'es suscriptors.-Ja's sap: avuy en dia, més ven qui més anuncia.

Primera anyada.-Núm. 9.

Palma • 30 de Maig • 1903

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Per tot Mallorca y dins Espanya: tres mesos: 1 PESSETA
Per fora Mallorca: al Estranger. 1'50 >
Número corrent: 5 cèntims.—Estantis 0'10 >
Llibres mallorquins casi regalats.—Suplements gratis a n'es suscriptors.

gran element de riquesa p'el país y una mina de prosperitat per tota Mallorca.

Comensem per regonexe, abans de tot, que s'Ajuntament ha sabut elegir es temps més favorable per ses fires y festes, senyalant per celebrarles sa primera quinzena d'Agost.

May es més segù es temps, tant per mar com per terra. May, dins tot l'any, està tant desenfeynat es pagès de Mallorca, que ben mirat, ha d'essè es primé element de ses fires. P'es ciutadans no es arribada encara sa temporada d'anà a enllèstí ses feynes de fora.

Ses travessies des vapors sòlen essè llavò totes en calma, y no hi ha per fora Mallorca altres festes y fires que detenguen sa venguda des forastés a veure ses nostres.

Si ses fires han d'anà bé, deuen havè de tenir per principal objecte es comprà y vendre y baratà, o lo qu'es igual, ajuntà a un meteix punt es venedòs y es compradòs, per donà empenta a n'es comers, font de guany y riquesa.

Ses festes son solament s'esca y grumetx, s'entreteniment y es desembafadò de ses fires; y per axò no s'han de convertir en destorb d'aquestes, ni han de distreuren massa la gent, de manera que casi tot a la fi se convertesca en flocs y banderetes y fum de formatjada.

Si un forasté o pagès gasta en festes y diversions es serronet qu'ha tuyt, sia en teatros o toros, o loteria o tòmboles o altra casta de munyidós de bosses y butxaques, ja no podrà gastà en comprà lo que li era mesté per s'art o industria o feyna des seu ram. Y per axò convé pesà abans y graduà sa dòsis de Festes qu'han d'acompanyà ses Fires: no fos cosa que després mos trobássem en que s'ensiam pujás més qu'es rostit, o que sa sal y es pebre suposás més que sa tayada. Poca sal, la faria fada; massa trempó, la tiraria a pèdre.

Ses fires, tals com se fan arreu per tot Mallorca, vénen a essè una exposició de productes, feta dins es carrés y places de la vila; y per aquest motiu, ses millòs Festes que's poden fé, per compànatge y ensiam de ses Fires, son ses exposicions; pero de modo que resulten amb fesomía original y caracte propi.

Brillant y vistosa resultaría una exposició aon s'hi véssen brodats de tota casta, confeccions de robes, paraments de novia y ornamentals d'església; que fés veure s'altura qu'han alcansada entre noltros sa joyería y s'argenteria; que mostràs es productes de sa nostra ceràmica; es mobles fins y esculturats; ses llistes y robes de fil y ses flassades de llana y de cotó; es més triats grans y lleugums; ses millòs fruytes; ses races més fines y profitants de bestià gros y menut; y amb una paraula, tota especie de producció y de trebay, d'es que Mallorca no ha de menà enveja a ningú nat del mon, y no li pôden muyà es nas de saliva.

Succeyex que qualcuna de ses industries abans anomenades, si vol despat-

xà a bon prèu es séus productes, se veu obligada p'és revenedòs a no posarhi marca de fàbrica, perque ells, comprant barato, puguen guanyarhi més, venentlos com a gènero francès o alemany o japonès... o xino: y axí resulta que tota sa ganancia deguda a sa bondat des trabay o des producte, l'aprofita es revenedò y no es fabricant o productò meteix, en perjuix propi y descrèdit mallorquí. Y si feyen esposicions, en temps de Fires, es forastés veurien y sabrien y tocarien amb ses mans que aquells productes esposats no eren alemanys ni inglesos ni japonesos, sino mallorquins y ben mallorquins; y d'aquesta manera sa nostra industria y producció cobrarien es crèdit y fama que los pertoca.

Hey ha moltet que di sobre aquest punt, apart y tot de lo que té relació amb Festes y Fires.

Seguirem parlantne, dissapte qui vé.

UN VEY XARUC.

DE FORA-MALLORCA

La Sèu de Toledo.—Ses correuges d'automòvils.—Un tren elèctric a Espanya.—Plet curiós.—Noves postals trencà-càps.

No fa gayre estona, va corre sa veu de que la Sèu de Toledo perillava; que s'hi veyen cruyx a molts de llòcs, y que quant manco s'ho esperassen, s'ebucaría qualche tròs de paret o qualche volta des temple. Es Cabildo toledà totduna ja va havè cridat arquitectes y mestres d'obres, perque vésen si era vera sa noticia.

Y vera y ben vera qu'es estada; pero no deu essè molt gròs es mal, quant s'adob y compostura ha de costà devés setanta mil pessetes, segons es contes qu'han trèts es mestres d'obres; cantitat relativament petita si mirau lo qu'han costat altres obres d'esglésies grans, qu'han mesté uns andamiatges ferests y sòlen està encomenades a arquitectes de lo milloret.

A qualsevol altra banda tenguessen un monument històric tan alt de prèu, seria cuyat y conservat a costes des Govèrn; és a di, l'haurien declarat *monument nacional*: nom que's dona oficialment a tots es qui estan a cura de s'Estat.

Pero a Espanya no hi ha Govèrns qui's preocupen de defensà ses grans obres d'art. Y s'obra admirable d'en Petrus Petri, sa més gloriosa manifestació de s'arquitectura gòtica espanyola, que guarda baix de ses séues voltes mostres precioses de s'art mudéjar, que dexa veure a tròssos marca-dà s'esplèndida invasió des gòtic flamenc,

que conté ses obres més notables de tants d'artistes espanyols, el Greco, En Gumiell, En Berruguete, En Covarrubias, En Villalpando, En Céspedes; aon s'hi pot estudiar tot un curs de s'història artística d'Espanya; qu'es, amb una paraula, es més *nacional* de tots es monuments, no està declarat *monument nacional*.

Gracies qu'ara s'en son temuts es diputats per Toledo, y amb unió des professòs de s'Escola d'Arquitectura han presentat

amb aquesta intenció una instància a n'es Ministre de Belles Arts. Es de suposà que serán atesos, y qu'es gastos d'obra s'affegiran a n'es contes de s'Estat.

Tothom sap a n'a que son parades ses correuges d'automòvils entre París y Madrid. Tants varen essè en es cent primès kilòmetres es morts y ferits que hi hagué, qu'es Govèrn francès manà que s'aturassen es corredòs, abans de més desgracies.

Pareix qu'axò heu havien de trobà molt acertat es metexos automobilistes. Idò ca! Sa major part quedaren rabiosos de no podè seguir correguent; n'hi havia una partida amb so cap xapat o un bras romput o una cama fòra de llòc; y a pesà d'axò eren es més decidits a arribà a Madrid es primés, o vius o morts. Just si a un torero espanyol li parlàssen de suspendre sa *corrida*, després qu'es bòu li ha foradada sa peh y l'ha malmès.

Pareix mentida que sa competència per una cosa tan inútil fassi arribà a n'aquest punt d'inhumanitat.. o d'arriesa. Mirau fins aon arriba sa gateria que s'automobilisme ha produïda a dins Fransa, que sa mare de dos corredòs qui anaven separats, quant va sobre qu'estava mitx mort un des dos, d'una trabucada, lo primé que digué va essè:—Digaulí a n'es seu germà que no se atur per res del mon y que no se present devant mí, si no arriba es primé. Y efectivament, anava devant de tots quant suspenguéren ses correuges, duguent s'automòvil a raó de cent trenta vuit kilòmetres per hora!

Velocitats tan brutals que no conduen a res, més que a fè desgracies y trabucades y envestides, no haurien d'essè permeses dins un país civilisat. Si ha passat lo qu'ha passat a Fransa, amb bones carreteres, coneudes des corredòs, esborrona pensà lo qu'hauria succehit a dins Espanya. Segurament aquesta serà sa derroga correguda de velocitat amb automòvils, ara que s'han pogudes veure d'aprop ses consecuencies d'una rivalitat estúpida entre ses cases constructores, principals responsables de ses desgracies, ja que son ses qui han comensada a moure una afició tan absurdà, fabrificant coixos de formes extravagants, que no ténen realment cap fi útil ni pràctic.

Entre Porriño y Mondariz, dues estacions gallegues, han comensat es trebays de construcció d'una via de tren elèctric, que serà es primé d'Espanya.

Es concessionari de sa línia forma part d'una societat de capitalistes catalans qu'aniràn establint vies elèctriques a diferents poblacions, essent aquesta primera un ensay d'un nou sistema inventat per un enginyer català, que si dona bon resultat, facilitarà molt, per sa baratura y senzillès, sa construcció ràpida d'altres línies més llargues.

Està ben vist qu'es catalans no dormen.

D'axò se quèxen, precisament, de no podè dormir, es veinats des *Paralelo* de Barcelona; barri de ses afors, cap a sa banda de Monjuic. Hey ha una partida de cassetes de fusta amb cinematògrafos, per s'estil de sa de devora es *Líric*, y ets amos de cada una, per cridà s'atenció des públic y atrèure més concurrents, han posada una tal bateria d'orgues, pianos de manubrio, xarangues, tambòs y altres sistemes de fè renou, de mitjan capvespre fins a la una o les dues de sa nit, que no hi ha qui hi par.

Com segons ses ordenances municipals no los poden privar de fè *música* fins a certes hores, es veinats d'aquells carrés se son reunits, y un en nom de tots ha posat plet a n'ets amos de ses barraques.

**
Es fabricants de tarjetes postals ja no saben quina la s'han d'inventar, per no deixar decaure s'afició des colecciónistes.

Ara corren unes sèries de tarjetes que representen, juntant tota una sèrie, animals monstruosos; dispost es dibuix de tal manera, que fins que se ténen casi totes ses parts, no se veu ni endevina lo que serà es conjunt.

Figurauvós un coleccióista d'aquests entusiastes, rebent cada dia caps de granot y cames de tortuga, tot apurat perque no pot arribar a completar un dibuix; el trobau p'és carré, el veis de mal humò, y li demanau:—Qu'es que't passa, sant homo? —Qu'has perdut res?

—Calla, fiet,—vos respon;—es que no puc trobar sa trompa d'un elefant!

Resposta que vos déixa certs duptes sobre s'estat mental des vostro amic; y no es qu'estiga loco, no.

Es coleccióista de postals.

Tradicions populars mallorquines

De com es sol y es vent se provaren (*)

Una vegada es sol y es vent s'escobletjaven fort ferm, sobre qui guanyava d'ells dos.

Si un se volia donar poch, s'altre se volia donar manco.

Veuen un homo que se'n venia cap a ells per un camí, y anava abrigat ab un capot.

—No res, diu es sol a n'es vent: tu qui bravetges tant de forsa, a veure si prens es capot a n'aquest homo.

—No'm costarà gayre, diu es vent.

Y ja es partit a inflar, infla qui infla, fins que amolla a n'es buf ab tota l'ànima, y allà bufa qui bufa. Al punt ja véren tota sa pols des camí al ayre, y els abres bones engronsades! y *tra-trac!*, cimals y branques en terra, y qualche soca amb ses rels per amunt.

Aquell homo, com se veu es mitx de tal venteguera, tot d'una se passa ses mànegues des capot y s'agafa ses dues gires ab cada mà, les s'estreny ben estretes una cuantre de l'altra, dona s'esquena a n'es vent, y de d'allà!

Es vent, com veu que li fuig, gira cop en sech; però s'homo gira també; y, com més fort bufava aquell, més fort tenia aquest es capot y més atracat a sa pell.

—¿Axí va axò? arribar a dir es vent, més de mitx cremat. ¡Ell com més buf per pendreley, més fort s'hi aferra! ¡Que's fassa trons s'homo y es capot, y es capot y s'homol... ¡No buf pus!... ¡Que buf el dimoni!

Y s'atura de bufar cop en sech.

Aquí es sol pren ses missions per ell.

Y ja es partit a fer calor y més calor.

Al punt va esser com si plugués foc: s'ayre era tan calent, feya tal baf, qu'aturava s'alè, y par que s'hagués d'encendre; sa cara de sa terra cremava, ses pedres com que prenguessen es bull; pareixia que tot anava a fer flamada.

(*) La'm contá ma mare.

Aquell homo, com va veure que's vent s'era mort de tot y que sa calor revenia tant y tant, se tira's capot per derrera.

Aviat s'hagué de treure ses mànegues porque suava tanta gota.

Y es sol llavò si que l'afitorava fort y n'hi feya ploure de calentor demunt.

Arribà a esser tanta, que aquell malanat no pogué suportarho pus, y esclamà:

—Aquest bo de capot j'qu'es de calent!... ¡El diantre quel duga!... Y tan bestia som, qu'encara no l'he tirat! ¡Que s'en vaja a n'el dimoni es capot!

El se llevá ab una grapada, y el tirá tan enfora com pogué.

Aquí es sol va fer una riaya ben *fresca*.

—¿Que tal, Pasqual? digué a n'es vent ab tò de fisconada. ¿Que le hi he pres o que?... ¿Encara te'n vendràs a dir: cinch sous quatre sous?... ¿Encara no't vols donar?

Es vent, tot escoat y tayant claus, en lloc de respondre, tocá soletes més que depressa, y pus may ho ha tornat provar d'aguantarli ses tessses a n'es sol.

Antoni M.ª ALCOVER Pre.

LOURDES

Jo sé'l lloc de l'harmonia,
Lo vergeret de l'amor
Hont sét voltes cada dia
Va cercant la poesia
Mon esperit volador.

Es un lloc que pogué veure
La Reina del Paradís:
Lloc tan bell, qu'es pera creure
Qu'avui encara s'abeura
Del seu divinal sonris.

L'esperit allà's transporta;
Y libert com un auell
Que vola ab quimera forta,
Del passat truca á la porta
Ab afany sempre novell.

Veu la llum llampant y neta
Que la Verge despedeix,
Y ab sa blanca caputxeta
La senzilla pastoreta
Que contemplarla mereix.

Se rebetja en l'aygua pura
Que per miracle brollá,
Que les malalties cura
Y ab sa admirable frescura
Los sentits fa revivà.

Allá'l cor, com una fulla
Dels arbres d'aquell voltant,
De tota pols se despulla,
Y ab lo rou del cel que'l mulla
Més pur se torna y més sant.

Mils de ciris fent flamada
La coveta han ennegrít:
Miraula tota fumada...
¡Es l'amor que l'ha senyada
Ab los incendis del pit!

L'ànima allá s'estasía,
Tot l'ajuda a contemplar:
Tothom demana y confia,
Que'l cor amant de Maria
Casi s'hi sent bategar.

Sentiment que tan fort obra
No més s'esplaya plorant:
Quant tota paraula sobre,
Lo cor humà es massa pobre,
Massa estret per sentir tant.

¡Recordança benehida
Qu'has desterrat ma tristor!..
Lo meu cor may vos oblidá,
Celatges bells de ma vida,
Plens de llum y de color!

¡Benhaja, terra ditxosa,
Qui't trapitja ab cor feél,
Des que't féu miraculosa
Aquella Verge amorosa
Qu'es vera porta del cé!

M.ª Antonia SALVÁ.

Concerts Nicolau

Tal com era d'esperar y segons ja indicàvem dissapte passat, es concerts des *Líric* han dexada molt bona boca a tothom. Si defecte gròs los trobam, es d'havè tengut *gust de pòc*.

Y axò que en llòc de quatre vetlades de música, n'hem tengudes cinc. Dilluns, tan meteix es músics fins dimarts no s'en porien anà a Barcelona—hey hagué concert supplementari, aon s'hi repetiren ses tocades que més havien agratat, es dies abans, afeint-hi sa sinfonía de *Tanhauser*.

Tant aquell dia com ets altres, es públic aplaudi ferm; pero a lo darré de tot, ses mansballetes varen essè més fortes que mai, per demostrarlos a tots ets artistes y a n'En Nicolau en primé terme, qu'ets aficionats mallorquins romanen satisfets y contents des seu trabay, y disposts a tornà omplí es teatro, sempre que venguen a repetí sa visita.

Bona part de ses mansballetes corresponen de bon just a n'es qui negociaren sa venguda d'una orquesta de bondeveres, fent que poguésssem assaborí sense sortí de Ciutat moltes d'obres que o no més les conexiem per transcripcions en es piano, o mal tocades per ses..... orquestes incompletas y defectuosas del país, dit sia sense agravià a ningú.

Y a ells, a n'ets organiadòs des concerts, no tant sols per agrahiment los hem d'afalagà y donà s'enhorabona, sino per veure si de tant en tant repetirán sa provatura, animats per s'aprovació general obtenguda ara.

Bé es vè que qualche esquitarell d'aquells qui troben pels a un ou, ha volgut compará s'orquestra qu'hem sentida, amb altres de fora-Mallorca, suposant que sa que dirigia fa sis o sèt anys es meteix Nicolau y que donà a conexa a Barcelona ses nou sinfonies d'En Beethoven, era milló que sa d'ara.

Pero a cap concert hey falten may es crítics de per riure, que per pintarla y fè veure que son molt entesos, sempre que s'enten música d'En Wagner, suposem, diuen molt sèrios que a s'orquestra *hey falta metal*, o s'esclamen:—A Baireuth hi hauria que sentí axò!

Dexem anà ets esperits que son critica-dòs sense essè crítics; lo cèrt es que vendrà molt per sa nostra cultura tení sovint-sovint temporades musicals que ajudássen a conrà y aumentà es relatiu bon gust que hi ha a Mallorca per sa música sèria, y contrapesássen sa influència inevitable de sa musiqueta de *zarzuela*, que sempre troba manerà de ferse llòc, com totes ses males herbes a una terra mal cuidada.

Per ventura Palma es, entre ses poblacions qu'estan a n'es seu nivell per número d'habitants, una de ses qu'han comprès y aplaudit més prest y de més bon grat sa música sinfònica y sa dramàtica moderna. A n'es públic en general ja li agrada més *Lohengrin* que ses òperes d'escola italiana; y si mirau fora des teatro, veureu damunt es pianos de moltes famílies burgueses es quaderns d'En *Grieg*, devora toms den *Schumann*, y desyara trobam, encara que sia mesclada amb valsos *boston* (no hi ha remey: *al César....*) qualche pessa den *Chakowski*, den *Schulhoff*, o den *Syndyk*.

Aquesta tendència, que de cada dia se va acentuant, cap a un art que li podem dí nou—encara que a altres bandes duga ja molts d'anys de vida,—ha d'afavorí y facilità qualsevol projecte s'iniciy, de dû a Mallorca elements musicals forastés qu'establesquen corrents vivificadores d'art entre Europa y sa nostra illa.

Per axò esperam que no serà aquesta s'única vegada que haurem sentida a Ciutat s'orquestra d'En Nicolau, ja qu'es aques-

ta sa que tenim més apropi y sa més bona de fé vení.

* * *
Amb tot y amb axò, no hem fet més que apuntà reflexions sobre es concerts, sense dirne res en concret. Pero si bé se mira, amb poques paraules està dit tot, per qui no té sa pretensió d'entrà en detalls d'alta descuberts fa molt de temps.

Una observació farem, qu'hem sentida en boca de molts d'abonats. Es una llàstima que s'inclogüessen en es programa general dues obres no més d'En Schumann, y de ses més fluxes, tractantse d'aquell qui juntament amb En Beethoven se pot dí *pare* de sa música sinfònica. En Schumann té sinfonies hermosíssimes que precisament per no essè aquí tant conegudes com ses d'En Beethoven, havien d'interessà més a n'ets aficionats; y es segú que s'orquestra Nicolau en té més de dues en es repertori.

Per tot lo demés, no s'en poden dí sin alabances. Per judicà tècnicament s'interpretació donada a tot lo tocat, seria necessari havé tenguda ocasió de sentir altres orquestes y havé fet un estudi de sa ciència dificilíssima en que son mestres En Richard Strauss o En Vincent d'Indy.

Homs y obres de certa talla, no més los poden judicà es crítics professionals o es crítics de cafetí.

A. BORDÓ

Ses tres errades

Un homonet poc desxondit se quexava de sa séua mala sort, y deya á un hermità qui captava almoyna y s'era aturat una estona a ca'séua:

—Ay, fraret! y que u som de malsort! Mirau: tenia una pomera, lo més garrida y esponerosa, y tota s'es secada; tenia un porquet per engrexà, y l'he trobat mort; vaig posà aquesta botigueta de vendre, y casi ningú vè a comprarhí. ¡Mala sort com sa méua, en lloc s'es vista may!

—Digau, germà (li preguntà s'hermitanet): ¿y que no la regàveu sovint a sa poma?

—No, fraret; jo no la regava, cregut de que'n tenia prou amb sa Hecò de sa terra.

—¿Y a n'es porcell, que no li dáveu bones ensagonades y panerets de figues?

—No, fraret: jo'm pensava que de grufà p'en terra, ja podia campà.

—¿Y de sa botiga que no'n publicáveu sovint anuncis y prospectives?

—Cap ni un: jo'm pensava que tengué bon gènero y venentlo a just prèu, ja bastava y sobrava per fè molta parroquia y tení carreró seguit de compradòs.

—Idò anáveu errat de cap a péus, germanet. Si voleu un consej meù, escoltaulo:

Ni sa pomera pot viure y fè bon esplet, sens aigo abastament; ni es godinet pot engrexà sense bones ensagonades y bons sadolls de figues, ni sa botiga arribará a tení gran parroquia sense anuncis.—Regau sovint es vostros fruytals; dauli menjà per llarc a n'es porc dins s'assoll, y anunciau sa vostra botiga amb més constància qu'ets altres botigués des vostro ram. Si u feys axí, no vos ne penedireu, ni haureu de planye y llamentà com ara sa vostra mala sort.

Es botigué va prendre es consej de s'hermitanet. De llavò ensà, té pomes bones y sanes; mata cad'any un porc de quinze o sètze arroves, y té a tot' hora carreró seguit de gent a sa botiga.

Y a tothom que n'hi parla, no s'atura de dirli:—¡Benhajen es tres conseys que'm va donà s'hermitanet!

¿Voleu rebre de franc y sense que vos cost ni una maya aquesta GAZETA DE MALLORCA?... Idò teniu un mèdi.—Girau fuya, y el trobareu a s'anunci de sa 4.ª plana. Aprofitau, si creys que vos convé.

Fuyes y Brots d'Historia mallorquina

1628. — Maig, 21.—S'embarcà es virrey D. Jeroni Agustín, qu'havia tinguèdes moltes bregues y agafades amb sos Jurats, y es ciutadans el miràvén amb mal uyl.

1660. — Maig, 24.—Passà per uyl y s'esbaldregà, en sa nit, s'arcada majò de sa nau central de la Sèu, que vè després de sa primera clau, y fé desembancà també part de sa teulada. Digueren es mestres picapedrers que sa causa d'aquell esbaldec era estada es tení es frontis 5 pams més de gruxa de dalt que d'abaix.

1712. — Maig 24.—Es religiosos de Sant Felip Neri prengueren possessori des seu convent, y s'empararen de sa renda de 300 lliures cada any, qu'es canonge D. Antoni Barceló deixava en es seu testament a n'es Caetano o Felipnèris que primè venguéssen a establirse a Mallorca.

1742. — Maig, 25.—Se fé una crida donant lleïcncia d'entrà y vendre tota casta d'endianes y blavets defora-Mallorca, sensa pagàdrets d'aduana.

1746. — Maig, 28.—Arribaren a n'quest port de Ciutat 58 barques napolitanes, per posarose a pescà coral en aquestes aigues de Mallorca.

1761. — Maig, 16 y 23.—Se feren crides manant que no fos ningú qui gosás estrèure de Mallorca formage, garroves, taronjes ni altres comestibles.

— Es gremis presentaren denúncia contra es retigidó Boneo, per havé comprades y remeses a Menorca totes quantes garroves hi havia venals en es Pess. Es comandant General el va suspendre des seu càrrec.

1778. — Maig, 28.—Arribaren vaxells d'Alicant, qui duen 2.000 corderes de blat. Pocs dies abans s'era publicat un edicte de l'Audiencia manant que ningú gosás vendre blat mallorquí, fins en haverse acabat es forasté.

CRONICA CIUTADANA

Mort impensada. — Va esserho per tothom sa de D. Cinto Feliu y Ferrá, ocorreguda a silla de Cabrera, dilluns passat.

S'en hi era anat sà y bò, com acostumava sovint, y allá el sorprengué la mort, s' hora manco esperada.

L'endemà, es vaporet Cabrera conduïa es cadàver des nostre estimat y bon amic (en gloria sia sa séua ànima).

Tant a s'acompanyament de s'enterró, dimars a vespre, com a n'es funeral celebrat ahí a la Sèu, s'hi demostraren ses moltíssimes amistats y simpaties de que gosava D. Cinto, com a distinguida y bella persona, de qui feyen molt de cas tots quants el coneixien y el tractaven.

A D. Sebastià, es seu fiy majò y demés familia, los accompanyam amb el sentiment.

Nova línia de vapors. — Des de principis de Juliol, sa companya Isleña n'establirà una entre aquesta ciutat, Cetze y Marsella, amb escales a Sóller y Barcelona.

Per comensà a prenderli es pols a sa línia nova, serà quinzenal.

Si va bé y dona bon conte, no seria estrany que l'arribassem a veure setmanal.

Que no sia aquexa sa darrera.

Certamen literari. — Pareix que s'en prepara un, per encabirlo dins es programa de Fires y Festes.

Es jurat ja està més de mitx compost. El presidirà uu des nostros més celebrats escriptors, y just s'espera, per publicà es cartell, sa resposta d'un poeta mallorquí resident a Barcelona, invitat á formarne part des jurat.

S'ofrirán premis per poesía y prosa.

Es claustre de s'Institut ja ha acordat concedirne un, de 250 pessetes, a n'es milló estudi o trebay sobre ensenyansa.

També se tracta de donà algunes conferencies públiques, sobre temes d'interès regional.

Poc a poc s'encén es foc.

Es diaris ja han publicades ses bases acordades y es prémis oferits p'es concurs de bandes de música.

Es donatius van augmentant de cada dia, y n'hi haurà abastament.

Més val axi.

Per ses Festes d'Agost. — No passa dia que es diaris no donen conte de nous projectes y propostes que's presenten a sa comisió de Fires y Festes, per donà variedat y attractiu a n'es programa.

Una idéa es sortida ultimament, que com a nova y original, dóna sèt voltes a totes ses de més que s'han proposades fins aquí.

Se tractaria de colocà en es cap des Born, devés la Glorieta, un ase de quinze metres d'alçaria, ensellat y amb beasses y amb un pagès ben encolcat demunt.

Bistia y colcadó serien buysts de part dedins; s'ensellament seria un café-restaurant, y s'ala des gran capell de mestre l'amo una miranda per on podríen guitarhi y veure passà la gent.

Ses escales per muntà a n'es café y a n'es terrat-miranda, anirien per dins ses cames de s'animal y es còs de s'hom.

Un diari diu que li agrada molt es projecte y que seria «una simpàtica nota de color local.»

No deym que no. Solament hey ha que observá si convendrà anarhi alerta a que no'n resultassen després disgusts y bregues y gatinyades, per l'estil d'aquelles de que parla es famós cuento del rebuzno.

De tots modos, y amb obsequi a sa propiedat des llenguatge, si s'arribava a plantarhi en es cap des Born un animalet com es qui está en projecte, no s'havia de consentí, baix de pena de multa, que ningú l'anomenés per ruc ni ase.

Es nom o títol oficial no havia d'essé altre sino Es GORÀ DES BORN.

Rebuda y gracies. — A n'es president de s'Orfeó Mallorquí, D. Juan Valenzuela, li agrahim s'invitació que mos ha remesa p'es concert de demà.

Publicacions rebudes

— De D. Jusèp Rullan Pr.-LITERATURA POPULAR MALLORQUINA: I. Gloses den Pau Sarol; II. Gloses de n'Andreu Tambò; III. Gloses y Codolades den Tió de sa Portella: tres tomes estampats y publicats a Sóller, l'any 1900, (amb llicència del Ordinari).—N'haurém raó.

— De D. Enric Fajarnés: EL PALUDISMO Y LAS MURALLAS DE PALMA: impr. Fiyes de Colomar, 1902.—I quadern de 19 pàgs.—Interessant y curiosa nota llegida a sa vetlada científica-literaria celebrada dalt la Sala dia 28 d'Agost de l'any passat.

— Del mateix Sr. Fajarnés: Almanaque de la Revista Balear de Ciencias médicas para 1903.—Un elegant tomet de més de 200 pàgs. reblit de utilíssimes notícies estadístiques y professionals. Es sa quinta anyada que's publica, y tots es qui'l manetjen desitjarán que no sia aquesta sa darrera.

— De s'Arxiuer municipal de Palma: Derribo de Murallas. Exposición elevada por el Ayuntamiento al Excmo. Sr. Ministro de la Guerra, segùn acuerdo de la Corporación, de 23 de Abril de 1903.—I foll. de 15 pàgs.

— Mesa Revulta: setmanari literari ilustrat, de Mahó.—Revista del Centro de Lectura de Reus: periòdic quinzenal.—La Costa de Llevant: setmanari ilustrat catalanista.—El Vigia Catòlico, de Ciutadella.—La Vida: diari de l'Havana.—A tots y a cadascun, salut y canvi.

Llibres mallorquins casi regalats. — Repassau bé sa llista, aquí en aquesta placa, amb nous títols y auments, de setmana en setmana.—Se van agotant a tota vela; y si vos torbau, ja no hi sereu a temps.

Gazeta Religiosa

Sants y festes de la setmana entrant

Auy dissapte 30: S. Fernando rey. (Dijuni: no poden menjá carn).

Diumenge 31: CINCOGEMA, Pasco granada; y la Mare de Déu de la Bella Amor.

Dilluns 1: S. Pau pre. y S. Simeón monjo.

Dimarts 2: S. Marcelli y Sta. Emilia mrs. (Quart crecent).

Dimecres 3: St. Isaac mr. y Sta. Clotilde reyna. —Témpora.

RELLOTJERÍA DEN GUIEM KRUG ■ CARRÉ DEN COLÓN, 40 Y 44.—PALMA DE MALLORCA.

* Hermós surtit de rellotges de butxaca y de paret. * Compostures a preus econòmics. * Es rellotges son tots de classe superior y d'ells se pot dí en veritat que donen les dotze. *

Dijous 4: S. Francesc Caracciolo fr. y Sta. Saturnina vg. y mr.

Divendres 5: S. Bonifaci arcabiscupe.—Témpora.

Dissapte 6: S. Norbert bisbe y Sta. Càndida màrtir.—Témpora.

Coranthores

Seguençen avuy y acaben demà diumenge, en el Socós, a la Mare de Déu dels desemparats.

Dies 31, 1 y 2, a la Sèu, a n'el S. Cor de Jesus.

Dies 2, 3 y 4, a la Missió, a Sant Antoni Abat.

Dies 5, 6 y 7, en el Socós, a n'el St. Crist y a Sant Nicolau de Tolentí.

De la Pagesia

Lluchmajor 26. — Sr. Director de sa GAZETA DE MALLORCA.—Molt Sr. meu: Llegint sa nota qu'acompanya aquella poesia de «Ses sèt germanes», publicada en es núm. 7, he notat que s'oratori de N.ª Sra. de Gracia, o milló dit, que la Verge de Gracia par que corresponga a sa parroquia d'Algaida, quant sempre ha pertenecut a sa de Lluchmajor, y encara li pertany. Noltros lluchmajors la estimam massa, per calrà y donarhi es consentiment, quant se tracta d'un tresor com aquell, que tant apreciam y tant mos ha favorits.

Suposant que allò va essé una equivocació involuntaria, voldrà no enutjarlo amb aquesta observació, y aprofit aquestes retxes per oferirme bon amic y suscriptor, J. M. y N.

Santa Maria 27. — Gran funció d'església y molt solemne tenguèrem aquí diumenge passat, feta per ses fives de la Puríssima. De llums y de flors no n'heu vistes tantes may. El P. Auba s'hi deixà caure un bon sermó. Sa capella de Binissalem també hi cantà, es demàti a l'església, y es capvespre en es saló de Can Carol. Vá essé molt aplaudida, lo meteix qu'es mestre de guitarra, Sr. Calatayud, que també s'hi trobava y se deixà sentir amb una fantasia de La Bohème, es preludi del Anillo de Hierro y sa gran melodia y marxa De muerte á vida, que fou repetida. Comensa a desxondirse sà caló.—C.

Camps 28. — Aquests dies vengueren de Ciutat alguns diputats provincials y anären a n'es banys de sa Font Santa, per veure ses millors y reformes que convé ferhi a s'establiment.

Trobàren bastant comèsuya es departament de pobres, a on s'era mesté referí y embanquinà parets, posà portes a algunes habitacions y cambres, obrí portals y arreglà un jardinet, a fi de que tot estiga més conforme y oferessa més bon aspecte.

Diuen qu'aquestes y altres millors romançràn fetes abans de comensà enguany sa temporada.—C.

Pollensa 29. — D'ensà qu'un diari de Ciutat ha publicada una carta pollensina, assegurant qu'una paret de la nostra parroquia està cruya y amenassa esbaldregarse aviat si no l'adoben, tothom qui passa per aquell endret de l'església alsa eu cap y se mira eus cruchs, com si fos l'hora de vénirs tot cap avall.

Això y eu projecte de posarmos estació telegràfica, que sembla que ja sia cosa feta, son les converses que per ara redolen de boca en boca de tothom.

Aquest dies tènim temps plové.—X.

Correspondencia de Redacció

A. B. (Valldemosa): Enviaune unes quantes més, y podrem trià.

ILÈ EGO: Si per estrenarvos mos n'enviàssieu qualcuna altra que no fos tan de casta petita, milló

per vos y per sa GAZETA. Esperam s'oferta de donarvos a rebre.

J. L. E. (Càdiz): Contents estam de que sia des tenu gust. T'anyoram y voldriem aviat tornarte veure per assi.

SION DE L'HORTA: Aquexa rondaya ja es massa sabuda y repetida, per tornarla contà. Vejan si n'arreplegariau d'altres, y les mos enviau.

Llibres mallorquins casi regalats!

L'han ben aprofitada molts de suscriptors afecats de sa nostra literatura, a s'avinentesa que los varem oferí aquest mes passat, d'adquirí bons llibres mallorquins a uns preus tan reduits, que may eren estatis tan ventajosos com ara.

D'aquí y de per fora, Mallorca mos n'han fet a tal demandissa des llibres anunciatos, que d'alguns (com de s'Historia de la Casa Real de Mallorca, es tomet de Recorts y Esperances, es de El Trovador Mallorquí y s'Album Artistic de Mallorca) ja no'n roman ni un exemplar.

En vista d'axò, y desitjos de seguir facilitant s'adquisició y lectura de bons llibres mallorquins, hem cercat y lograt aumentà encara més sa llista de títols; y axí ampliam y repetim en benefici vostra siugent oferta:

Tots es qui sien suscriptors de sa GAZETA DE MALLORCA o s'hi suscriguen durant aquest mes de Maig, poden adquirí a sa nostra Administració exemplars des llibres qui seguexen:

Pessetes.

Poesies en mallorquí popular, per P. d'Alcàntara Penya.—1 tom de 495 pàgs. amb retrato de s'autor, fotogravat 1

Lo JOGLAR DE MALLORCA, per Jeroni Rosset: 1 vol. de 406 pàgs.. amb traducció castellana 2

POETAS BALEARES (siglos XVI y XVII) publicats per J. Rosselló: 1 vol. de 396 1

POETES BALEARS (sige XIX) publicats pel metex: 1 vol. de 662 pàgs. 1

RIMAS VARIAS de D. T. Aguiló: 3 vol. 8^a. 2

EN JUANOT COLOM: discurs històric per J. M. Quadrado: 1 quad. de 24 pàgs. 0'15

RONDAYA DE RONDAYAS, en mallorquí, per don Tomás Aguiló y Cortés, (4.ª impresió): 1 quadernet de 32 pàgs. 0'10

BIBLIOTECA DE ESCRITORES BALEARES, por Joaquim M. Bover: 2 toms en un vol. de 600 y 695 pàgs. 7'50

NUMISMATICA BALEAR, per Alv. Campaner: 1 vol. de 360 pàgs. (amb lám.). 5

NOTICIAS Histórico-Topográficas de la Isla de Mallorca, por J. M. Bover: 1 vol. de 402 pàgs. 0'50

Poesies de D. J. Lluís Pons y Gallarza: 1 vol. de 156 pàgs. 1

ESCENAS BALEARES, per A. Frates: 1 volum de 331 pàgs., contenint ses tres noveletes Los dos amores, Un destajo á media noche y Las mejoras, que si bé escrites en castellà, per argument y color mallorquinetgen fermi. 0'60

GÉMINIS, noveleta des metex autor, tant o més mallorquina que ses abans anotades: 1 tomet de 276 pàgs. 0'30

OBRAS CRÍTICAS de Guillermo Fortea, (tom I, únic publicat): 1 tomet com s'anterior, de 335 pàgs.

FERO-CARRILS DE MALLORCA

Servei de trens de passatgers

De Palma a Manacor y Felanitx: a les 7'40 des matí; a les 2 y a les 6'25 des cap vespre.
De Palma a Sa Pobla: 7'40 de matí; 2'30 y 6'25 de capvespre.
De Manacor a Palma: 4 y 6'30 de matí, y 5'15 de capvespre.
De Manacor a Felanitx y Sa Pobla: 6'30 de matí y 5'15 de capvespre.
De Felanitx a Palma, Manacor y Sa Pobla: 6'40 de matí; 12'15 y 5'25 de capvespre.
De Sa Pobla a Palma, Manacor y Felanitx: 6'55 de matí; 1 y 5'25 de capvespre.

CORRÈUS AL INTERIOR

Surten cada dia en diligencia, per casi totes ses viles aon no hi passa es tren, devés les 2 des capvespre. Arriben a ciutat entre 7 y 8 des matí.

VAPORS-CORRÈUS

Partexen de Palma

A Barcelona: dimars, dijous y divenres: a les 6 de capvespre (directes) y diumenges a les 5 id. (via d'Alcudia).

A Valencia: dimecres a les 9 de matí.

A Alicant: dissapte a les 6 de capvespre.

A Eivissa: dilluns a les 10 de matí, dimecres a les 9 id. y dissapte a les 6 de capvespre.

A Mahó: dimars a les 6 de capvespre (directe) y dimecres a les 2 id. (via d'Alcudia).

Arriben a Palma

De Barcelona: dilluns, dimecres y dissapte, a les 7 de matí (directe) y dijous a les 9 id. (via d'Alcudia).

De Valencia: divenres a les 10 de matí.

D'Alicant: dimars a les 6 de matí.

D'Eivissa: dimars a les 6 de matí; dijous a les 2 de capvespre y divenres a les 9 de matí.

De Mahó: dilluns a les 9 de matí (via d'Alcudia) y dimars a les 6 de matí (directe).

TRAMVÍA DE PALMA A PORTO-PÍ

De sa Plaça den Coll y de la Glorieta, desde les 5 y mitja des matí fins a les 9 des vespre, surt un cotxo cada 15 minuts.

De Porto-Pí a Ciutat, de les 5 des matí fins a les 8'50 des vespre partexen dos cotxos cada 15 minuts.

Tot es trajecte: 25 cent. Al Terreno, 15 id. A Sta. Catalina, 10 id. Entre estacions, 10 id.

SERVICI TELEGRÀFIC PROVINCIAL

Estació uberta a totes hores: sa de Palma no més.

Estacions ubertes de dia: Mahó, Ciutadella, Eivissa y Sóller.

De servei limitat (9 a 12 matí y 2 a 7 capvespre): Alcudia, Artá, Felanitx, Inca, Manacor, Andratx, Sóller y sa d'Alaor (Menorca).

Semàforo: Bajoli (Menorca).

GRAN TALLER
d'Escultura Religiosa

DEN

JUSEP QUIXAL

Villarroel, 50.—BARCELONA.

Especialitat en imatges de fusta per esglésies. En aquest acreditat taller se trabaya indistintament en bronze, es marbre, sa pedra y sa fusta, construintse estatuaria monumental, tot de bon gust artístic y en condicions molt ventatjoses.

S'envien notes de preus, *presupuestos* y dibujos gratis.—Ventes en gros y a la menuda.

LA CASA SOLICITA REPRESENTANTS

La Roqueta

FÁBRICA DE CERÁMICA ARTÍSTICA

que ha fet a renom de

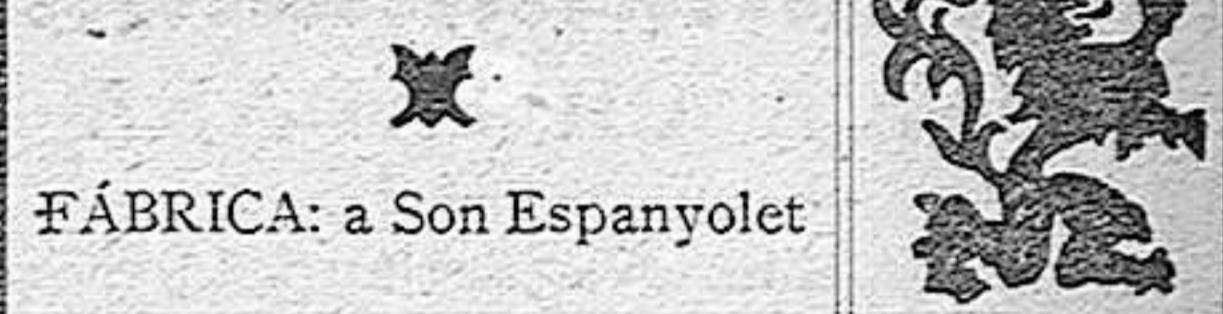
MAJÓLICA MALLORQUINA DE LLAMBREIGS METÀLICS

S'hi fan reproduccions de qualsevol exemplar d'algún mérit y bellesa que se troben en aquesta illa; lo metex que objectes decoratius d'esquisit gust: columnes, jérros y tèsts per flors, jardineres, bustos moderns y variades figures modernistes.

Admet encàrrecs per sé anuncis de ratjoles, decoració de frontis, fatxades y habitacions, y tot lo demés que correspon a n'aquest ram.

Tenda y despatx de LA ROQUETA

Carrer de Sant Miquèl, n.º 27 y 29

Pis per llogá

N'hi ha un, molt espayós, en es carré des Simicat (Capelleria) nº 120: té un teatre amb algunes decoracions y moblatje de cadires y bancs, y al tres habitacions propies per posarhi taules de billar-cuyna y dormitoris.—També estan per llogá uns estudis (*entresuelos*) dins s'entrada nº 124 d'aquel carré: ténen estable per una bistica y lloc per crruatié.—Allá metex vos ne darán ráo.

Els molts anys

a
D. Metrobi

Preu del exemplà: 3 reals
Comprantne de 10 exemplàs en amunt, se farà es 20 per cent de rebaxa.

Es suscriptós a sa GAZETA DE MALLORCA la pòren adquirí per 2 reals.

TARJETERS MODERNISTES.—S'en ha rebut un hermós surtit a s'imprenta den Mir.—Cadena de Cort, II.

La Cartujilla

FÁBRICA DE CERÁMICA

Productora de tota classe d'objectes artístics

FABRICACIÓN EN GROS DE TOUES REFRACTARIES

ALAMBÍNS SEGONS MODELOS

POGANYES GRANS Y PETITES Y DE TOT PRÉU

FORNS portàtils refractaris

aposta per panaderies, confitines, barcos, fondes y cases particulars; amb sa ventatje de podé es traslladats en mudar-se de casa; de 80 centímetres a tres metres cabals de diàmetro: de 40 a 400 ptes.

Si voleu menjá beuvi:
o pastes de tota costa,
amb un tòmb d'aquests vos basta
y en déu minuts tot es cuyt.

La Cartujilla

C. de Montserrat y Mazagán

A Son Espanyolet

Impr. den J. Mir.-Cadena de Cort, II.

Tintorería Parisenca

den FRANCESC MARTY

JAUME II, 55 (carré des Bastaxos)

CASA FUNDADA L'ANY 1874

Se rénten y tinen de qualsevol color tota casta de robes y vestits, tant si son de seda com de llana, mescles, y fins y tot teles de cotó, sense haverles de desfè ni descosi. Negres per dòls, dins 24 hores. No pèden may. Tota quanta feyna se fa a la casa, va garantida. Blanqueig, amb gas sulfurós, de flassades, franelles y tota casta de roba blanca: única manera de no trobarles roegades d'arnes. També s'hi rissen y tinen plomes, y s'hi netetjen guants, sombrilles, mantes, randes y coratinetes. S'hi tinen impermeables. Amb una paraula: tota casta de feyna des ram de tintoreria.

Gran baratura de preus

JAUME II, 55 (BASTAXOS)

CASA GRANDÍA

Hospedatge per Revds. Sacerdots y demés personnes catòliques.—Berenar, dinar y sopar: 3 pesetes diaries.

S'hi admeten hostes permanents.—Carrer de Banys Nous, 12, segon pis, 2ª porta.—BARCELONA.

TEATRO MALLORQUÍ

ELS MOLTS ANYS A D. METROBI

ES CORDÓ DE LA VILA MESTRE FORNARI

ELS GLOATORS D'ALTRE TEMPS-ES CALSÓNS DE MESTRE LLUCH SA PLAGUETA DES LLOGUÉS ES PAUL DE MADÓ BANAUÀ

ELS DOS MESTRES DE FUSTER

y altres pesses dramàtiques mallorquines, les trobareu a sa tenda den Mir- Cadena de Cort, número II.

Calsots de moda

Esmerada confecció

SABATERÍA RATIER

Carrer de sa Cadena de Cort, 7 y 9.

Venta de tabacs y efectes timbrats

Vinblanc claret Clasé fina, selecta, a mitja pesseta es litro.—Unió, 53, (entre es Mercat y es Born)

LA VINYA

ALS SENYORS METGES DIALYSÉS GOLÁZ

MEDICAMENTS VEGETALS

GRANDIOS ÉXIT

S'ENVIAN ELS FOLLETINS DE FRANC

ESCRIVINT A

J. ALDRICH G. | SANT PAU, 47
BARCELONA

Perruqueria SALÓ den LLUC ARBONA: a s'antiga plassa de ses Copinyes (ara de Antoni Maura.) Higiènic y econòmic servei d'afeità, fé la barba y tayá cabeyas, amb maquineta o tisora.—Perruques y postissos de tota casta, a gust y comodo de cada qual.

També hi trobareu pica de banys d'aigo dolsa, freda, teba o calenta, si en està ja afeytats o tosos, vos voleu fé una rabetjada per tot el cos, que vos deixarà nets com una plata. Cada bany, una pesseta, amb llensol pelut, per exugá.—Benhaja sa netedat, per està una persona bona y sana!

SALÓ DEN LLUC
COPINYES (Antoni Maura) n.º 14.

D'aquesta aplaudida y xisosa comèdia, acabada d'estampá fa pocs dies, n'hi ha exemplàs per vendre a s'imprenta den J. Mir.—Cadena de Cort, n.º II.

Preu del exemplà: 3 reals
Comprantne de 10 exemplàs en amunt, se farà es 20 per cent de rebaxa.

Es suscriptós a sa GAZETA DE MALLORCA la pòren adquirí per 2 reals.

Gazeta de Mallorca

Per ara y fins a altra orde, surtirà a llum cada dissapte.

Publica escrits literaris y de costums mallorquines, qualche glosa entremix, notícies arreu de Ciutat y de fora, y un sensfi de coses més, que per tothom puguen essé de lectura agradable y profitosa.

Redacció y Administració: A s'Imprenta y Papeleria den JUSEP MIR (su ran de Cort) a on s'hi admeten suscripcions y anuncis.

Rédactores: Com sempre: pocs y ben avenguts.

Colaboradors: Tots es qui vulguen essé, mèntris serven es llum dret y procuren no vessà s'oli. Admetrem y publicarem escrits enviats, si mos agraden y vénen amb firma coneiguda; y la reservarem, si u preferex s'autor.

No's tornen es manuscrits rebuts.

Correspondents pagesos: Ja'n tenim uns quants de concertats; però en voldríem més, un a cada vila, ben informat y actiu y que donás bon conte. Qui vulga essé, qu'escriga o que s'arramb, y mos vorem ses caretes.

Anuncis: Tants ne volgueu, de grossos y petits, lo metex que reclams y entrefilets, d'aquells que fan acudí acells a sa beguda. Industrials y venedors, si no anunciau, ja'n sia per voltros! Anireu magres y quedareu amb so gènero mort; mentres es qui anuncien vos passarán cama, rics y grossos. Aquixa es sa lley de tot comers, avuy en dia.

Suscripció: La vos oferim amb grans ventatges. A tots quants se suscriguen dins aquest mes de Maig, los posarem un anuncii de franc y los farem rebaxa per altres més qu'en vulguen.—També, casi regalats, vos oferim bons *Llibres mallorquins*, de sana y sabrosa lectura: (reparau bé s'anunci, a sa tercera plana, amb nous títols y auments, de setmana en setmana.)—Altres regregos vendràn derrera aquests, que vos farán esclamà:—Benhaja s'hora que m'hi vaig suscriure a sa GAZETA!

Suscripció regalada: ¿La hi voleu rebre de franc, à sa GAZETA, sense que vos cost ni una maya?.... Idò vet'aquí es mèdi.—Qualsevol sia qui mos duga 12 suscripcions noves, sa qui farà *tretze* (*dotzena de frare*) serà per ell, y la rebrà franca a ca'séua; per bon retorn y amb agraiement de ses dotze que mos haurà arrambades. De més a més, el contarem com a *suscriptor honorari* y protector de sa GAZETA.